

РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ПРОЦЕСІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність теми. Звітні показники є важливим джерелом інформації про хід виконання планів соціально-економічного розвитку підприємств, бізнес-планів інших формувань, які створюються в галузях у результаті реформування власності. На основі цих показників виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, обґрунтовуються заходи, що дозволяють у майбутньому уникнути недоліків, які мали місце в минулих звітних періодах. Важливе значення має звітність підприємств для наукових досліджень у галузі економіки.

Для прийняття ефективних управлінських рішень навіть на рівні підприємства повинні використовуватись дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам, що є зрозумілими та прийнятними для користувачів. Для одержання інформації про результати діяльності підприємства дані поточного обліку необхідно узагальнити в певній системі показників. Це досягається складанням звітності, яка є завершальним етапом бухгалтерського обліку. Отже, роль звітності бухгалтерської, податкової та статистичної надзвичайно важлива, що і пояснює актуальність обраної теми.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації та інтеграції, поява транснаціональних компаній, розвиток міжнародного фондового ринку, інші сучасні соціально-економічні перетворення світового господарства суттєво впливають і змінюють суть та призначення фінансової звітності. Сьогодні вона стає настільки суспільно значущою, що без неї не може ефективно функціонувати економіка інформаційного суспільства. Незважаючи на це, погляди вчених щодо ролі й значення фінансової звітності залишаються нерідко діаметрально протилежним. Для розуміння її сутності, з'ясування місця в інформаційній системі ринкового середовища та визначення впливу на рішення користувачів необхідні глибокі дослідження у цьому напрямі.

Викладення основного матеріалу. Фінансова звітність як важливий компонент системи інформаційного забезпечення процесу управління і прийняття рішень користувачами гармонійно поєднується з основними класичними функціями менеджменту.[2]

У процесі планування дані фінансової звітності використовуються для обґрунтування цілей і напрямів роботи, формування базових та моделювання планових показників фінансово-господарської діяльності підприємства. На стадії організації роботи вона впливає на процес збору первинних даних про факти господарського життя, методи й процедури їх обробки у системі фінансового обліку. Також фінансова звітність є засобом стимулювання і обмеження фінансової політики менеджменту. З її використанням здійснюють моніторинг, контроль, аналіз й оцінку досягнутих результатів та адекватні коригувальні дії.

Суттєве значення фінансова звітність також має для зовнішніх користувачів. На її основі інвестори приймають рішення щодо вкладання коштів в активи і цінні папери підприємства, кредитори – щодо фінансування його господарської діяльності, надання позик. На загальнодержавному рівні фінансова звітність є інформаційною базою формування показників макроекономічної ефективності, статистичних спостережень, управління розвитком галузей і регіонів. Певна річ, вона використовується й фіскальними органами.

У ринковій економіці фінансова звітність слугує засобом регулювання ринку цінних паперів, переливу капіталів із менш привабливих сфер діяльності у більш привабливі, що сприяє економічному оздоровленню через розподіл фінансових ресурсів. Її можна вважати одним із інститутів суспільства, який забезпечує функціонування економіки країни.[4]

Суб'єктами фінансової звітності виступають укладачі (облікові працівники й менеджери), користувачі (власники, інвестори, кредитори, контрагенти, держава, громадськість та ін.) та регулятори (органи державної влади, професійні організації, які регулюють облік і звітність). Кожен з них має свої інтереси, які доречно поділити на три категорії: особисті, загальноорганізаційні, суспільні.

Під інтересом суб'єктів фінансової звітності варто розуміти реальну причину соціально-економічних дій, усвідомлену потребу, яку можна виразити і задовольнити через механізм фінансової звітності. У процесі формування й аналітичної оцінки показників фінансової звітності між її суб'єктами виникає комплекс специфічних відносин. Існує суттєвий розрив між інформацією у розпорядженні менеджменту підприємства й інформацією, доступною зовнішнім користувачам. Тому обсяг і надійність фінансової звітності значною мірою залежить від менеджменту та його інтелектуальної чесності щодо користувачів. суб'єкти фінансової звітності взаємодіють в умовах постійного конфлікту інтересів.[2]

У ринковій економіці фінансова звітність виступає засобом регулювання ринку цінних паперів, переливу капіталів із менш привабливих сфер діяльності у більш привабливі, що сприяє економічному

оздоровленню завдяки розподілові фінансових ресурсів. Водночас вона є моделлю відображення оптимізованої комбінації інтересів суб'єктів ринку, що розвивається і трансформується під впливом сучасних змін економічного середовища. Під час формування фінансової звітності потрібно дотримуватись низки принципів, визначених НП(С)БО 1, та намагатися забезпечити їй якісні характеристики (дохідливість, доречність, достовірність, зіставність).[3]

Однією з якісних характеристик фінансової звітності підприємства є достовірність, яка пов'язана з оцінкою активів та зобов'язань. Зауважимо, що національні стандарти бухгалтерського обліку передбачають альтернативні варіанти оцінювання активів та зобов'язань — справедливу вартість й собівартість. Застосування оцінки за собівартістю є більш достовірним для підприємств України. Оцінка активів і зобов'язань за справедливою вартістю в деяких випадках може підвищити капіталізацію підприємства у звітності, поліпшуючи його інвестиційну привабливість, а також стати причиною маніпулювання, неправомірного заниження доходів для зменшення податкових зобов'язань.[10]

Висновки. Фінансова звітність визначена НП(С)БО 1 як бухгалтерська звітність, що відображає фінансовий стан підприємства і результати його діяльності за звітний період. Інформація, яка подається бухгалтерією підприємства користувачам, повинна бути в першу чергу повною, правдивою та неупередженою. Тому головною метою аналізу фінансових звітів є своєчасне виявлення й усунення недоліки у фінансовій діяльності та знаходження резервів поліпшення фінансового стану підприємства та його платоспроможності. Недостовірна оцінка активів і зобов'язань у фінансовій звітності підприємства загрожуватиме його фінансовій безпеці, оскільки спричинятиме уявлення необґрунтованих управлінських рішень як на рівні підприємства, так і на рівні галузі й держави.

Список використаних джерел

1. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1999, N 40, ст.365. Документ 996-14, чинний, остання редакція від 01.09.2012 - <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Андрієнко В. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку / В. Андрієнко // Наука молода. - 2018. - № 9. - с. 153-157.
3. Звітність підприємств : [навч. посібник] / Г.М. Давидов, Н.С.Шалімова. - К.: Знання, 2017. - 623 с.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і

організацій : Наказ Міністерства фінансів України 30 листопада 1999 року №291 / [електронний ресурс] // режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

5. Кучеренко Т.Є. Класифікація господарської звітності: генезис і проблеми сучасності [електронний ресурс] / Т.Є. Кучеренко // Вісник ТНЕУ, —2018. —№2. // режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

6. Кучеренко Т. Фінансова звітність як складова економічних наук / Т. Кучеренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2018. – № 9. – с. 21–29.

7.Шубіна С.В. Фінансовий аналіз у схемах і таблицях: [навчальний посібник] / С.В Шубіна, Т.С. Пічугіна, О.Ю. Мірошник. - Львів «Новий світ - 2000» - 2017. - 326[2] с.